

Nota Welstandsbeleid Woudrichem

19 december 2006

Voorwoord

Als onderdeel van het Coalitieprogramma 2006-2010 is de Welstandsnota 2004 geëvalueerd. Met de evaluatie werd beoogd om het welstandsbeleid zodanig vorm te geven dat de burgers in onze gemeente meer verantwoordelijkheid krijgen voor de vormgeving van hun eigen bouwwerken. Meer verantwoordelijkheid voor burgers vertaalt zich in minder regels. Dat is het uitgangspunt van het besluit om grote delen van het grondgebied van de Gemeente Woudrichem welstandsvrij te verklaren.

Ook al is het uitgangspunt meer verantwoordelijkheid voor burgers, ook de gemeente zelf kent haar verantwoordelijkheden. Dat is de reden dat het welstandsbeleid voor monumenten en voor het beschermd stadsgezicht Woudrichem in stand blijft. De gebiedgerichte criteria die in deel B van deze nota zijn opgenomen blijven dan ook van kracht waar het gaat om monumenten en het beschermd stadsgezicht.

Het college heeft besloten de werking van het nieuwe welstandsbeleid als pilot te benoemen. Dat betekent dat over 2 jaar het effect van dit beleid wordt gemeten en het beleid indien nodig wordt bijgesteld. Dat is ook de reden dat op dit moment niet is gekozen voor uittreding uit de Gemeenschappelijke Regeling Welstandszorg Noord-Brabant. Op deze wijze ontstaat geen onomkeerbare situatie; de welstandscommissie blijft in tact, maar zal de komende twee jaar niet in actie komen. Pas na afronding van de pilotfase wordt een besluit genomen over al dan niet uittreden uit de GR.

Ik vertrouw er op dat een ieder de gedachtegang van het college om de burgers meer verantwoordelijkheid te geven en te streven naar minder regels op waarde kan schatten en dat deze vernieuwde welstandsaanpak tot fraaie bouwwerken in onze gemeente zal leiden.

Wethouder B. de Peuter

1. WELSTANDSBELEID..... 6

1.1. Doel van de nota	8
1.2. Relatie met andere beleidsterreinen	8
1.2.1. Relatie met overig ruimtelijk kwaliteitsbeleid.....	8
1.2.2. Welstandstoezicht in de huidige situatie	8
1.2.3. Ruimtelijk beleid, bestemmingsplannen.....	9
1.2.4. Monumentenbeleid.....	9
1.2.5. Openbare ruimte	10
1.2.6. Landschap.....	11
1.3. Vaststelling en evaluatie van het welstandsbeleid.....	12
1.3.1. Vaststelling	12
1.3.2. Evaluatie en aanpassingen van de welstandsnota.....	13
1.3.3. Aanvullingen op de welstandsnota.....	13
1.3.4. Verslag burgemeester en wethouders	13
1.4. Handhaving welstandstoezicht.....	13

2. DE WELSTANDSADVISING..... 14

2.1. Het welstandsoordeel.....	15
2.1.1. Burgemeester en wethouders voeren het welstandstoezicht uit	15
2.1.2. Waarover adviseert de commissie	15
2.1.3. Gefaseerde bouwaanvraag.....	15
2.1.4. Informatie aan de aanvrager en architect	15
2.1.5. Afwijking van het advies, afwijken van de criteria	15
2.1.6. Bezwarenprocedure	16
2.2. Het welstandsadvies (vorm en inhoud).....	16
2.2.1. Schriftelijk advies.....	16
2.2.2. Aanhouden.....	17
2.2.3. Pré-advies	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.2.4. Voldoet	17
2.2.5. Voldoet mits (voldoet niet tenzij)	17
2.2.6. Voldoet in principe.....	17
2.2.7. Voldoet niet	17
2.2.8. Aanvullend advies	18
2.3. Integrale welstands-monumentenadvising	18
2.4. Indieningvereisten	19

3. DE WELSTANDSCRITERIA 20

3.1. Wettelijke basis van het welstandsadvies	21
3.2. Een samenhangend stelsel van criteria	22
3.3. Welstandsniveaus	23
3.3.1. Niveau 1	23
3.3.2. Niveau 4	23
3.3.3. Toepassing van de welstandsniveaus	23
3.3.4. Tabel welstandsniveaus	25
3.4. Beoordelingsaspecten	26
3.4.1. A hoofdaspecten	26
3.4.2. B Deelaspecten	27
3.4.3. C Detailaspecten	27
3.5. Monumenten en welstandscriteria	28
3.6. Excessenregeling	28

4. ALGEMENE CRITERIA 29

4.1. Toepassing algemene criteria	30
4.2. Beoordelingsaspecten en criteria	30
4.2.1. Relatie tussen vorm, gebruik en constructie	30
4.2.2. Relatie tussen bouwwerk en omgeving	30
4.2.3. Betekenissen van vormen in de sociaal-culturele context	31
4.2.4. Evenwicht tussen helderheid en complexiteit	31
4.2.5. Schaal en maatverhoudingen	32
4.2.6. Materiaal, textuur, kleur en licht	32

5. GEBIEDSCRITERIA..... 34

5.1. Afstemming vormgeving en presentatie gebiedsgericht beleid	35
5.2. Gebiedsgericht beleid.	35
5.3. Gebiedstyperingen hoofdgroepen subgroepen.....	35
5.4. Gebiedscriteria en welstandsniveau	35

1 ■

WELSTANDSBELEID

De nieuwe Woningwet die met ingang van 1 januari 2003 is ingevoerd, riep de gemeenten nadrukkelijker op om welstandsbeleid te voeren. Tezamen met Welstandszorg Noord-Brabant heeft het college van burgemeester en wethouders destijds een Welstandsnota opgesteld. In de nota zijn heldere transparante procedures met objectieve beoordelingscriteria en een meer concrete inbedding van de welstandszorg in het taakveld van ruimtelijke ordening en planning vormgegeven. Ook de dwarsverbanden met de cultuurhistorie en de monumentenzorg hebben in dit beleid gestalte gekregen.

Anno 2006 is de welstandsnota door het huidige college geëvalueerd en is tot een aantal aanpassingen besloten die in deze nieuwe nota zijn verwerkt.

Het college heeft in deze nota vorm gegeven aan haar overtuiging dat burgers een eigen verantwoordelijkheid hebben als het gaat om het realiseren van bouwwerken. Die eigen verantwoordelijkheid uit zich in het opleggen van minder regels op het gebied van welstand.

Daarnaast heeft het college de zorg voor cultuurhistorie en monumenten hoog in het vaandel en neemt zij op dat gebied haar verantwoordelijkheid. Dat doet het college door het welstandsbeleid voor monumenten en het beschermd stadsgezicht ongewijzigd te laten.

Resumerend kent de Gemeente Woudrichem nu twee welstandsniveaus:

- niveau 1: een hoog welstandsregime voor monumenten en het beschermd stadsgezicht Woudrichem waarbij het welstandsbeleid wordt getoetst door de monumentencommissie;
- niveau 4: het overige grondgebied van de gemeente is welstandsvrij verklaard, wat wil zeggen dat er geen welstandstoets meer wordt uitgevoerd. Wel spreekt het college de burgers aan op hun

verantwoordelijkheid voor hun (woon)omgeving door hen te verzoeken rekening te houden met redelijke eisen van welstand. Er geldt echter wel een excessenregeling.

Deze nieuwe welstandsnota wordt als pilot ingevoerd en over twee jaar geëvalueerd. Dan wordt tevens een besluit genomen over onze rol in de Gemeenschappelijke Regeling Welstandszorg Noord-Brabant.

1.1. Doel van de nota

Het welstandsbeleid van onze gemeente is opgesteld vanuit de overtuiging dat burgers in staat zijn hun eigen verantwoordelijkheid te nemen voor hun (woon)omgeving. Dat is de reden dat grote delen van het grondgebied van de gemeente welstandsvrij zijn verklaard.

De welstandsnota blijft in stand voor monumenten en het beschermd stadsgezicht Woudrichem. Voor deze bouwwerken zal de monumentencommissie optreden als welstandscommissie.

Het functioneren van het welstandsbeleid zal over twee jaar door de gemeenteraad worden geëvalueerd, waar nodig zal het worden aangevuld en bijgesteld.

1.2. Relatie met andere beleidsterreinen

Voor een effectief en praktisch hanteerbaar kwaliteitsbeleid voor monumenten en het beschermd stadsgezicht Woudrichem is het zaak zorg te dragen voor een goede aansluiting tussen de verschillende instrumenten. Van elk instrument moet duidelijk zijn wat de reikwijdte is en hoe het is verweven met andere beleidsinstrumenten. In het kader van deze welstandsnota is vooral de relatie tussen bestemmingsplan en welstandscriteria van belang.

Het bestemmingsplan regelt onder meer de functie en het ruimtebeslag van bouwwerken 'voor zover dat nodig is voor een goede ruimtelijke ordening'. Datgene dat door het bestemmingsplan wordt mogelijk gemaakt kan niet door welstandscriteria worden tegengehouden.

De architectonische vormgeving van bouwwerken valt buiten de reikwijdte van het bestemmingsplan en wordt exclusief door de welstandsnota geregeld.

Welstandscriteria kunnen waar nodig de ruimte die het bestemmingsplan biedt invullen ten behoeve van de ruimtelijke kwaliteit, het welstandsadvies kan zich dan richten op de gekozen invulling binnen het bestemmingsplan. In een situatie waarin een bouwplan in overeenstemming is met het bestemmingsplan, maar het bestemmingsplan eveneens ruimte biedt voor alternatieven, kan een negatief welstandsadvies worden gegeven als de gekozen stedenbouwkundige of architectonische oplossing te sterk afbreuk doet aan de ruimtelijke beleving van het betreffende gebied. Uiteraard moet in zo'n geval de welstandsnota daartoe de argumentatie leveren.

1.2.1. Relatie met overig ruimtelijk kwaliteitsbeleid

In het ruimtelijk kwaliteitsbeleid van een gemeente is het welstandstoezicht het 'vangnet'. De hoogte van het vangnet hangt echter nauw samen met het ruimtelijk kwaliteitsbeleid dat de gemeente voert. Het proces van het opstellen van een welstandsnota begint dan ook met een inventarisatie van het lokale ruimtelijk kwaliteitsbeleid en een analyse van de consequenties daarvan voor het welstandsbeleid.

1.2.2. Welstandstoezicht in de huidige situatie

De gemeente voert reeds lange tijd welstandstoezicht uit. Sinds 1992 zijn hiervoor algemene welstandscriteria opgenomen in de bouwverordening: "de aanvaardbaarheid van het bouwwerk in relatie tot de karakteristiek van de reeds aanwezige bebouwing, de openbare ruimte en de stedenbouwkundige context, de massa, materiaal, maat, schaal, detaillering en kleurstelling mede in verband met de samenhang in het bouwwerk zelf"

Daarnaast kan de gemeente specifiek beleid voeren met betrekking tot de visuele kwaliteit van de gebouwde omgeving. Van deze mogelijkheid wordt vooral de laatste jaren gebruik gemaakt, in de vorm van beeldkwaliteitplannen. Vanaf 2004 werkt de gemeente met een welstandsnota waarin uitvoerig staat beschreven welke criteria in welke gebieden worden gehanteerd bij de toetsing. Burgemeester en wethouders laten zich bij de afgifte van bouwvergunningen adviseren door een adviescommissie die bestaat uit onafhankelijke deskundigen van Welstandszorg Noord-Brabant. Een keer per twee weken houdt de grote commissie zitting in een van de aangesloten gemeenten in het rayon. Planindieners en ontwerpers kunnen desgewenst een toelichting geven op het plan. Alle voor advies aangevraagde bouwplannen worden in de week tussen twee grote commissievergaderingen in de kleine commissie van Welstandszorg Noord-Brabant voorgelegd. Alle kleine plannen, herhalingsplannen en plannen waarvan het advies van de grote commissie als bekend kan worden verondersteld worden direct geadviseerd. De overige plannen worden voor behandeling in de grote commissie gereed gemaakt. De uitvoering van het welstandstoezicht geschiedt onder verantwoordelijkheid van burgemeester en wethouders door de afdeling Ruimte. Een medewerker bouw- en woningtoezicht licht de plannen toe bij de welstandscommissie en zorgt voor alle relevante informatie. Burgemeester en wethouders volgen in het algemeen de adviezen van de commissie.

1.2.3. Ruimtelijk beleid, bestemmingsplannen

De gemeente **Woudrichem** bestaat sinds de gemeentelijke herindeling in 1973 en is samengesteld uit de voormalige gemeenten **Almkerk, Andel, Giessen, Woudrichem en Rijswijk**. Momenteel **gelden** in de gemeente circa **50** bestemmingsplannen. **Daarvan is een deel ouder dan 10 jaar**. De planvormen lopen uiteen. **Momenteel vindt een inhaalslag plaats om de bestaande bestemmingsplannen te actualiseren en daarbij het aantal plannen aanzienlijk terug te brengen. Naar verwachting zijn eind 2007 alle bestemmingsplannen weer actueel.**

Bij het actualiseren en stroomlijnen van oude bestemmingsplannen zal met name aandacht worden geschonken aan de samenhang met de aspecten van het plan. Met name ook een kaart waarop de voorkant-achterkant vastgelegd wordt, is hierbij gezien de AMvB voor de vergunningsvrije bouwwerken van belang. In de toelichting bij het bestemmingsplan worden de beleidsuitgangspunten zoals een stedenbouwkundige paragraaf of een kwaliteitsparagraaf opgenomen. **Het maken van stedenbouwkundige plannen wordt in zijn algemeenheid uitbesteed waarbij nauw wordt samengewerkt met de gemeentelijke afdeling Ruimte.** Het stedenbouwkundig plan legt het ambitieniveau neer voor de architecten die bouwplannen ontwerpen.

1.2.4. Monumentenbeleid

De gemeente heeft totaal **132** monumenten en voert een actief monumentenbeleid waarin aandacht wordt besteed aan onderzoek en inventarisatie van cultuurhistorische waarden, met inbegrip van de archeologische monumenten en waarden. Voor bijzondere gebieden zijn of worden historische verkenningen of beeldkwaliteitplannen opgesteld, **bijvoorbeeld voor het beschermd stadsgezicht Woudrichem.**

De gemeente heeft **100** rijksmonumenten. Het betreft hier voornamelijk panden van vóór 1850. Een aantal jonge monumenten uit de periode 1850-1940 is in het kader van het Monumenten Selectie Project in 2001 aangewezen als rijksmonument. Sommige van deze objecten en panden stonden reeds op de gemeentelijke monumentenlijst en zijn bij plaatsing op de rijkslijst van deze (lagere) lijsten afgevoerd.

De gemeente heeft **32** gemeentelijke monumenten binnen zijn grenzen. **Ongeveer 50** objecten en panden staan op de nominatie om aangewezen te worden als gemeentelijk monument, de procedure daarvoor is echter nog niet afgerond. De gemeente heeft **één**, in **1972**, door het Rijk aangewezen beschermde **stadsgezicht**. Het betreft de **vesting Woudrichem, die naast de beschermde nog een aantal** beeldbepalende panden kent. De gemeenteraad heeft in **1991** het monumentenbeleid vastgesteld. Hierin is vastgelegd, dat het gemeentelijk monumentenbeleid gericht dient te zijn op de bescherming en het behoud van het cultuurhistorisch erfgoed, rekening houdende met maatschappelijke ontwikkelingen. Met dit laatste wordt bedoeld, dat een monument ook in deze tijd moet kunnen functioneren..

De bij het monumentenbeleid behorende beleidsinstrumenten zijn in de Monumentenwet 1988 en de Monumentenverordening 1991 vastgelegd.

De **gemeentelijke** monumentencommissie is een onafhankelijk adviesorgaan, dat gevraagd en ongevraagd het gemeentebestuur kan adviseren. Onderdeel van de vergaderingen zijn de planbeoordelingen voor wijzigingen aan rijks- en gemeentelijke monumenten. De monumentencommissie adviseert verder over allerlei beleidszaken met betrekking tot de gemeentelijke monumentenzorg.

Ook is voor de commissie een belangrijke taak weggelegd in het selecteren en beoordelen van potentiële **objecten** voor de **rijks- en gemeentelijke** monumentenlijst.

Daarnaast is het monumentenbeleid (inclusief archeologie, cultuurhistorie, historische geografie, stedenbouw en landschapskunde) integraal onderdeel geworden van het huidige welstandsbeleid.

De monumentencommissie toetst ook op welstandsbeleid voor monumenten zodat er sprake is van eenduidige advisering door één adviescommissie.

1.2.5. Openbare ruimte

De gemeente heeft haar kwaliteitsbeleid voor de openbare ruimte vastgelegd in het Groenstructuurplan Woudrichem, dat in 2001 door de gemeenteraad werd vastgesteld. In dit plan wordt aangegeven hoe binnen de bebouwde kom meer structuur en differentiatie in het groen kan worden aangebracht afgestemd op de ruimtelijke opbouw van de kernen en het rivierenlandschap. Hierdoor wordt de waarde van het groen voor beleving (beeld), gebruik en natuur verhoogd.

Het Groenstructuurplan geeft een totaalvisie op het groen binnen de bebouwde kom met het doel de kwaliteit van de openbare ruimte toegespitst op het openbaar groen te behouden en waar mogelijk te versterken.

Het Groenstructuurplan is vooral een instrument dat sturend werkt in de relatie openbaar groen – natuurwaarde en openbaar groen – gebouwde omgeving.

De volgende structuurdragers van de kernen vormen tevens de bouwstenen van de groenstructuurvisie:

- **de randen (overgang bebouwde kom naar buitengebied);**
- **structuurlijnen (infrastructuur);**
- **het water (waterlopen en waterpartijen);**
- **de sferen (wijken en centra)**

Door deze bouwstenen in goede samenhang te versterken en vorm te geven ontstaan herkenbaarheid, identiteit en oriëntatie in de kernen. Iedere kern heeft daarbij, hoewel vergelijkbaar, in het rivierenlandschap een eigen structuur, opgebouwd uit deze bouwstenen.

De hoofdgroenstructuur wordt bepaald door de randen, de structuurlijnen en het water. De sferen geven invulling aan dit kader. De hoofdgroenstructuur bepaalt de samenhang in ruimtelijke opbouw en relatie met het omringende landschap: de overgang van binnen naar buiten. De sferen daarbinnen zijn gekoppeld aan de stedenbouwkundige opbouw en architectuur.

Als uitwerking van het Groenstructuurplan kunnen worden genoemd het Vestingplan en Het Waterfront in Beweging. In het Vestingplan worden concrete maatregelen voorgesteld die het bijzondere karakter van de vesting accentueren zoals het verbeteren van het zicht op de vestingwallen en de rivier door bomen en struiken te verwijderen en het vervangen van afrasteringen door hagen.

In het plan Waterfront in Beweging worden herinrichtings- en saneringsvoorstellen gedaan die betrekking hebben op de vesting en de directe omgeving. Daarbij zijn vormgeving en inrichting (o.a. materiaalkeuze, beplantingssortiment) van de openbare ruimte zoveel mogelijk afgestemd op de historische structuur van de vesting, de sfeer van de plek en de ligging in het rivierenlandschap.

1.2.6. Landschap

In 1995 heeft de gemeenteraad van Woudrichem het Landschapsbeleidsplan Aalburg en Woudrichem vastgesteld. Dit plan werd in opdracht van beide gemeenten opgesteld en heeft als hoofddoelstelling bescherming en uitbreiding van landschappelijke en ecologische waarden in het buitengebied van de gemeenten Aalburg en Woudrichem.

Verschijningsvorm, structuur en functie van het huidige landschap worden vooral bepaald door menselijke activiteiten, waarvan de meeste een economisch belang dienen. Deze bedrijvigheid tendert naar schaalvergroting. De verschillen tussen regio's en daarbinnen tussen bodemgeografisch te onderscheiden eenheden als stroomrug en kom vervlakken.

Bij bewoners en bezoekers is echter grote behoefte aan een karakteristiek, aangenaam en 'leesbaar' landschap. Het ontwikkelen en instandhouden van een dergelijk landschap is een zaak van de gemeente en haar inwoners. Met name in het buitengebied is dat belangrijk omdat veel kenmerkende landschapselementen zich op particulier terrein bevinden.

Een mogelijkheid om het landschap een impuls te geven is het aanbrengen van erfbeplanting. Eeuwenlang bestond er een duidelijke relatie tussen het Nederlandse landschap en de daarin gelegen karakteristieke boerenerven, die van streek tot streek verschilden. Boerenerven nemen ook nu nog vaak een dominante plaats in het buitengebied in.

Van oudsher zijn op en rond het boerenerv bomen en struiken aanwezig, die van nature in het gebied thuishoren (streekeigen). De gebouwen zijn zo op een 'natuurlijke' wijze opgenomen in het landschap. Ook een nieuw gebouw zoals stal, schuur, woning of

bedrijfsgebouw kan veelal op een eenvoudige manier landschappelijk verantwoord worden ingepast.

Bij nieuwbouw, restauratie of renovatie van boerderijen en overige woningen in het buitengebied is het van belang aandacht te schenken aan de vormgeving en situering van de gebouwen en de indeling van het erf. Erfbeplanting (streekeigen) zorgt voor samenhang tussen de bebouwing en het omringende landschap. Als onderdeel van het bouwplan kan alvast een (globaal) beplantingsplan worden gemaakt. Op die manier vormt de erfbeplanting vanaf het begin een volwaardig deel van de bouwactiviteiten. In de bouwvergunning (in het kader van vrijstellingsprocedures) en milieuvergunning kunnen voorwaarden worden opgenomen ten aanzien van erfbeplanting.

Door ontwikkelingen binnen de agrarische sector komt bedrijfsbebouwing leeg te staan met als mogelijk gevolg een andere functie-invulling. Recreatief medegebruik legt extra druk op het buitengebied. Deze ontwikkelingen kunnen leiden tot een sluipende verstedelijking van het buitengebied waarbij de cultuurhistorisch waardevolle bebouwing en landschappelijke waarden (langzaam) verdwijnen of worden aangetast.

Het wordt dan ook zeer noodzakelijk geacht dat cultuurhistorische en landschappelijke aspecten een rol spelen bij de welstandsbeoordeling van ingrepen in het buitengebied.

1.3. Vaststelling en evaluatie van het welstandsbeleid

1.3.1. Vaststelling

De gemeenteraad stelt het welstandsbeleid vast.

De Woningwet schrijft een gemeentelijke welstandsnota voor als voorwaarde voor het uitvoeren van welstandstoezicht. Na vaststelling van de welstandsnota door de gemeenteraad in april 2004 kan de welstandsbeoordeling alleen nog maar worden gebaseerd op de criteria die in de welstandsnota zijn genoemd. De criteria in de welstandsnota zijn zo concreet mogelijk en zo veel mogelijk toegespitst op het individuele bouwwerk en specifieke aspecten van het bouwwerk.

Deze nu voorliggende welstandsnota is van toepassing op bouwwerken met een monumentale status en op bouwwerken binnen het beschermd stadsgezicht Woudrichem. Daarnaast is het overige grondgebied van de gemeente aangewezen als welstandsvrij gebied waar geen welstandstoets meer wordt uitgevoerd.

De welstandscriteria zijn in tegenstelling tot de criteria die voorheen in de bouwverordening waren opgenomen niet langer algemeen verbindend. Ze vormen een stelsel van beleidsregels waarbinnen burgemeester en wethouders het welstandstoezicht moeten uitvoeren. Dit geeft onder meer de mogelijkheid

om de welstandscriteria per gebied op maat te snijden. Het blijft bij het welstandstoezicht gaan om redelijke eisen van welstand, maar de vraag wat precies 'redelijk' is wordt per gebied ingevuld.

1.3.2. Evaluatie en aanpassingen van de welstandsnota

Na vaststelling van de welstandsnota zal de werking ervan jaarlijks in de gemeenteraad worden geëvalueerd, aan de hand van het jaarverslag van de welstandscommissie en een rapportage van burgemeester en wethouders over de wijze waarop zij uitvoering hebben gegeven aan het welstandstoezicht. Deze evaluatie is wettelijk verplicht. Naar aanleiding van de evaluatie kan de gemeenteraad besluiten dat aanpassing van de welstandsnota noodzakelijk is. Voor dergelijke aanpassingen is de gemeentelijke inspraakverordening van kracht. Bij dit evaluatiegesprek kunnen burgers of vertegenwoordigers van maatschappelijke groeperingen worden betrokken. Het verslag van deze evaluatie wordt ter kennisname aan de welstandscommissie gebracht. Minimaal een maal per jaar vindt er naar aanleiding van dit verslag overleg plaats tussen de verantwoordelijke portefeuillehouder en de welstandscommissie. In het kader van het werken met welstandsvrije gebieden is afgesproken een pilotfase van twee jaar te hanteren, waarna dit beleidsaspect wordt geëvalueerd.

1.3.3. Aanvullingen op de welstandsnota

Na vaststelling van de welstandsnota kan de gemeenteraad ook tussentijds aanvullingen op de welstandsnota vaststellen. Dit kan het geval zijn bij de grotere nieuwe projecten waarvoor de welstandscriteria voortaan in het kader van de stedenbouwkundige planvoorbereiding worden opgesteld. Voor dergelijke aanvullingen geldt dat de inspraak wordt gekoppeld aan de reguliere inspraakregeling bij de stedenbouwkundige planvoorbereiding.

1.3.4. Verslag burgemeester en wethouders

Burgemeester en wethouders stellen, ter uitvoering van artikel 12e Ww 2002 jaarlijks een verslag op voor de gemeenteraad over de wijze waarop zij met hun verantwoordelijkheid voor het uitoefenen van het welstandstoezicht zijn omgegaan. De rapportage over het voorgaande jaar is uiterlijk gereed in juli van het volgende jaar. In de rapportage komen in ieder geval de volgende punten aan de orde:

De wijze waarop burgemeester en wethouders zijn omgegaan met de welstandsadviezen. In welke categorieën van gevallen zij de aanvraag voor een lichte bouwvergunning niet aan de welstandscommissie hebben voorgelegd en op welke wijze zij in die gevallen zelf toepassing hebben gegeven aan de welstandscriteria. In welke categorieën van gevallen zij tot aanschrijving op grond van 'ernstige strijdigheid met redelijke eisen van welstand' (artikel 19 Ww) zijn overgegaan en of zij na die aanschrijving zijn overgegaan tot bestuursdwang. Ook wordt in dit verslag melding gemaakt van het aantal malen dat B & W gebruik hebben gemaakt van de mogelijkheid om de beslistermijn te verdagen (Ww 2002 artikel 46 lid 8).

1.4. Handhaving welstandstoezicht

De gemeente geeft met deze welstandsnota regels voor het welstandstoezicht en zal zich ook inspannen voor de naleving daarvan. Handhaving zal plaats vinden door middel van aanschrijving van de eigenaren van betreffende panden op basis van de in deze nota opgenomen excessenregeling.

2

DE WELSTANDSADVISING

Evenals het welstandsbeleid moet de uitvoering van dat beleid, de welstandsadvising, klantgericht worden. Transparante procedures en vooraf geformuleerde beoordelingscriteria zijn belangrijke middelen hierbij. De bij de advisering toe te passen criteria moeten uit te leggen zijn en de uitvoering van het welstandsbeleid moet openbaar en controleerbaar zijn. De aanvrager en zijn architect hebben, voor de behandeling van het plan waaraan zij intensief hebben gewerkt, recht op een inzichtelijke, vlotte procedure. Een procedure die evenwel rekening houdt met zowel het privé- als het gemeenschapsbelang.

2.1. Het welstandsoordeel

2.1.1. *Burgemeester en wethouders voeren het welstandstoezicht uit*

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de afgifte van de bouwvergunning ligt bij burgemeester en wethouders. Zij hebben een eigen verantwoordelijkheid voor het welstandsoordeel dat tot stand komt aan de hand van de in de welstandsnota opgenomen criteria. Het advies van de onafhankelijke en deskundige commissie speelt daarbij een belangrijke rol. In deze nota worden welstandsadviezen alleen gegeven door de monumentencommissie die in haar taakuitoefening tevens de rol van welstandstoetsers op zich heeft genomen voor monumenten en het beschermd stadsgezicht.

2.1.2. *Waarover adviseert de commissie*

De commissie brengt over alle vergunningplichtige bouwwerken advies uit, voor zover de bouwwerken behoren tot de categorieën monumenten of beschermd stadsgezicht.

2.1.3. *Gefaseerde bouwaanvraag*

Het regulier vergunningplichtige bouwwerk dat bij de indiening in de tweede fase afwijkt van de criteria waarop in de eerste fase streng en kritisch getoetst is, wordt opnieuw aan de welstandscommissie ter advisering voorgelegd. Indien het plan afwijkt van de criteria behorende bij de beoordelingsaspecten die licht getoetst zijn dan kan het plan ambtelijk worden afgehandeld.

2.1.4. *Informatie aan de aanvrager en architect*

Bij de indiening van een plan zal informatie verschaft worden over de tijd en plaats waarop het plan, indien dit voldoet aan de indieningvereisten voorgelegd zal worden aan de welstandscommissie. Als de aanvrager niet bekend is met de criteria en het beoordelingskader voor zijn bouwplan dan zal hij daarvan in kennis worden gesteld. De indiener van het plan of zijn architect kan, indien gewenst, in de commissie een toelichting geven op zijn plan. Hiertoe wordt een afspraak gemaakt met de ambtenaar van de afdeling Ruimte.

2.1.5. *Afwijking van het advies, afwijken van de criteria*

Burgemeester en wethouders volgen in hun oordeel in principe het advies van de welstandscommissie. Daarop zijn de volgende uitzonderingsmogelijkheden:

Afwijken van het advies op inhoudelijke grond / second-opinion:

Burgemeester en wethouders kunnen op inhoudelijke grond afwijken van het advies van de commissie indien zij tot het oordeel komen dat de commissie de van toepassing zijnde criteria niet juist heeft geïnterpreteerd, of de commissie naar hun oordeel niet de juiste criteria heeft toegepast. Indien burgemeester en wethouders bij een reguliere bouwvergunningaanvraag op inhoudelijke grond tot een ander oordeel komen dan de commissie, dan vragen zij voordat het besluit op de vergunningaanvraag wordt genomen, maar binnen de daarvoor geldige afhandelingstermijn, een second-opinion aan bij een andere adviescommissie. Het advies van deze commissie speelt een zware rol bij de verdere oordeelsvorming van burgemeester en wethouders. Indien het advies

van de reguliere commissie en de second-opinion tegengesteld zijn en burgemeester en wethouders op inhoudelijke grond afwijken van het advies van de reguliere commissie wordt dit in de beslissing op de aanvraag van de bouwvergunning gemotiveerd. De reguliere commissie wordt hiervan op de hoogte gesteld.

Afwijken van het advies om andere redenen

Burgemeester en wethouders krijgen volgens artikel 44 lid 1 d Ww 2002 de mogelijkheid om bij het in strijd zijn van een bouwplan met redelijke eisen van welstand, toch de bouwvergunning te verlenen indien zij van oordeel zijn dat daarvoor andere redenen zijn, bijvoorbeeld van economische of maatschappelijke aard. Deze afwijking wordt in de beslissing op de aanvraag van de bouwvergunning gemotiveerd. De commissie wordt hiervan op de hoogte gesteld. Burgemeester en wethouders van de gemeente zullen uiterst terughoudend zijn met het gebruik van deze mogelijkheid omdat de ruimtelijke kwaliteit niet snel ondergeschikt wordt geacht aan economische of maatschappelijke belangen.

Afwijken van de criteria

De commissie kan bij haar advisering afwijken van het welstandsbeleid. Dit kan gebeuren op basis van een gemotiveerd positief welstandsadvies bij plannen die weliswaar niet voldoen aan enige gebiedsgerichte of objectgerichte welstandscriteria maar wel aan redelijke eisen van welstand, dit te beoordelen aan de hand van de algemene welstandscriteria. Deze afwijking wordt in de beslissing op de aanvraag van de bouwvergunning eveneens gemotiveerd. Afwijkingen van het beleid vragen om een bestuurlijk draagvlak. Wanneer de commissie voor een bepaald plan aanleiding ziet tot afwijken van het beleid, zal zij het college van B & W in haar advies daarover informeren.

2.1.6. Bezwarenprocedure

Het indienen van bezwaar

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken bezwaar indienen tegen de beslissing van burgemeester en wethouders op de aanvraag voor een bouwvergunning. Belanghebbenden zijn in de regel de planindieners en de direct omwonenden. In de bezwaarschriftprocedure heroverwegen burgemeester en wethouders het besluit, na advies van de 'Commissie Bezwaarschriften'. Belanghebbenden worden in dat geval uitgenodigd om tijdens een hoorzitting hun standpunten nader toe te lichten. Binnen tien weken nemen burgemeester en wethouders daarna een beslissing op het bezwaar. De belanghebbenden die het met de heroverweging niet eens zijn kunnen hiertegen in beroep gaan. De afdeling Ruimte kan informatie over de procedure geven. Als een bezwaar te maken heeft met het welstandsoordeel richt de belanghebbende zich dus nadrukkelijk op het oordeel van burgemeester en wethouders en niet op het advies van de monumentencommissie. Dat is immers alleen een advies aan burgemeester en wethouders. De monumentencommissie zelf kent daarom geen bezwaarprocedure voor belanghebbenden. Natuurlijk kunnen de ontwerper en eventueel de planindieners de commissie wel een toelichting op een uitgebracht advies vragen. Na hoor en wederhoor kan de welstandscommissie als zij daartoe aanleiding ziet, het advies herzien. Deze herziening wordt in het advies gemotiveerd.

2.2. Het welstandsadvies (vorm en inhoud)

2.2.1. Schriftelijk advies

Het advies van de commissie aan burgemeester en wethouders wordt altijd schriftelijk uitgebracht. Het geeft aan of 'het uiterlijk en de plaatsing van een

bouwwerk of een standplaats, zowel op zichzelf als in verband met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan' (*art. 12 lid 1 Ww 2002*), niet is strijd is met redelijke eisen van welstand. Dit wordt beoordeeld aan de hand van de criteria zoals opgenomen in de welstandsnota. Alle adviezen, behoudens het positieve advies, worden schriftelijk gemotiveerd. De positieve adviezen worden op verzoek van het college gemotiveerd of indien daar vanuit andere overwegingen aanleiding toe is.

Een behandeling van een plan in de monumentencommissie kan de volgende uitkomst hebben:

2.2.2. *Aanhouden*

De commissie kan het advies aanhouden wanneer meer informatie of een toelichting van de ontwerper gewenst of noodzakelijk is.

2.2.3. *Preadvies*

De gemeente Woudrichem heeft er voor gekozen om alleen met definitieve bouwplannen te werken waarbij de grotere plannen in twee fases kunnen worden ingediend. Bij bouwplannen waarbij vooraf kan worden ingeschat dat er geen positief advies mogelijk is wordt contact opgenomen met opdrachtgever of architect. Er wordt een uitzondering gemaakt voor bouwplannen waar meer dan twee woningen worden gerealiseerd en voor gebouwen van openbaar nut.

2.2.4. *Voldoet*

De commissie adviseert positief aan B & W omdat het plan volgens de van toepassing zijnde welstandscriteria voldoet aan redelijke eisen van welstand. Desgewenst motiveert de commissie haar advies schriftelijk. Eventueel geeft de commissie nog suggesties om het plan te verbeteren. Formeel gezien is het bouwplan dan echter akkoord.

2.2.5. *Voldoet mits (voldoet niet tenzij)*

Een 'voldoet mits' houdt in dat het plan niet voldoet aan de toetsingscriteria uit de welstandsnota, tenzij wordt voldaan aan de voorwaarden zoals de commissie die heeft geformuleerd. De commissie geeft nauwkeurig aan welke onderdelen van het plan gewijzigd moeten worden. De aanvrager krijgt vervolgens de gelegenheid zijn plan aan te passen. B&W kan ook besluiten om de voorwaarden van het welstandsadvies op te nemen in de bouwvergunning. Gelet op de eerste zin wordt in een aantal gevallen, op verzoek in plaats van het "voldoet mits" de omschrijving "voldoet niet tenzij" gehanteerd.

2.2.6. *Voldoet in principe*

Een voldoet in principe houdt in dat de hoofdopzet van de bouwmassavorm en de plaatsing voldoen aan redelijke eisen van welstand. Het plan vraagt nog om een nadere uitwerking of tegen de voorgelegde uitwerking bestaan op grond van de criteria nog bezwaren.

Na een "voldoet in principe" wordt een gewijzigd of nader uitgewerkt plan altijd opnieuw aan de welstandscommissie voorgelegd.

2.2.7. *Voldoet niet*

De commissie is van oordeel dat het bouwplan niet voldoet aan redelijke eisen van welstand. Een negatief welstandsadvies betekent dat een bouwplan ingrijpend moet worden gewijzigd. Adviseert de commissie negatief, dan geeft ze een nauwkeurige schriftelijke motivering. Deze bevat een korte omschrijving

van het ingediende plan, een verwijzing naar de van toepassing zijnde welstandscriteria en een samenvatting van de beoordeling van het plan op die punten.

2.2.8. Aanvullend advies

Als er na een advisering een gesprek in de commissie volgt dan wordt het verslag van dit gesprek als aanvullend op het eerdere advies gegeven. Een aanvullend advies zal ook gegeven worden als het college om een nadere motivering of schriftelijke toelichting op het eerdere advies verzoekt.

2.3. Integrale welstands-monumentenadvisering

Voor **bouwplannen, die betrekking hebben op** gemeentelijke- en rijksmonumenten is zowel een welstandsadvies als een advies van de monumentencommissie benodigd. In beide adviezen zal worden ingegaan op vormgevingaspecten. Een integrale benadering kan in die gevallen zowel procedureel als inhoudelijk een meerwaarde opleveren. Voor de integratie van de beide aspecten in een commissie zijn verschillende modellen denkbaar:

- Voor de behandeling van het verbouwingsrestauratieplan van het monument wordt de welstandscommissie uitgebreid met een lid van de monumentencommissie. Zij kan daardoor aangemerkt worden als monumentencommissie in de zin van de Monumentenwet (art.15 lid 1) voor de behandeling van bouwplannen. De overige monumententaken blijven bij de reguliere monumentencommissie.
- In de gemeentelijke monumentencommissie wordt een lid van de welstandscommissie benoemd, die onder mandaat van de grote commissie advies uitbrengt over het welstandsaspect van het plan.
- **De monumentencommissie wordt in alle gevallen bij welstandsniveau 1 tevens aangewezen als welstandscommissie.**

De gemeente heeft de integrale advisering voor welstand en monumentenzorg op de volgende wijze georganiseerd:

Om procedurele, er is maar één advies op basis waarvan het college dient te beslissen, en inhoudelijke redenen heeft de gemeente er voor gekozen om de advisering over beschermde gemeentelijke en rijksmonumenten en objecten binnen het beschermd stadsgezicht Woudrichem in één hand te leggen namelijk bij de gemeentelijke monumentencommissie. Deze breed samengestelde commissie heeft meer dan de welstandscommissie de specifieke deskundigheid en lokale kennis in huis om tot een afgewogen integraal oordeel te komen. Deze taakverbreding van de commissie dient te worden vastgelegd in de verordening, die de taak, samenstelling en werkwijze van de commissie regelt.

De keuze voor het in stand houden van twee afzonderlijke commissies en het dus niet integreren van de monumentencommissie in de welstandscommissie, is gelegen in de ruime taak van de monumentencommissie, die meer omvat dan het adviseren over bouwplannen, zoals de advisering over de aanwijzing van gemeentelijke monumenten en het verlenen van vrijstellingen van het bestemmingsplannen of wijzigingen daarvan.

Samenstelling van de monumentencommissie

De monumentencommissie is als volgt samengesteld:

- een onafhankelijke voorzitter (portefeuillehouder namens het college B&W);
- twee (onafhankelijke) architecten;
- twee (onafhankelijke) bouwkundigen;
- een stedenbouwkundige
- een ambtelijk secretaris namens de gemeente.

2.4. Indieningvereisten

Met het strikt toepassen van de indieningsvereisten voor bouwaanvragen, zoals geformuleerd in de Woningwet (Besluit Indieningsvereisten), kan worden gestuurd op de kwaliteit van bouwaanvragen en –tekeningen zonder bouwkundigen, architecten of andere tekenaars buiten te sluiten. De vereisten voor tekeningen zijn:

- tekeningen moeten voorzien zijn van een duidelijke maatvoering;
- de schaal van de tekeningen moet voldoen aan de maximaal toe te passen schalen;
- materiaalaanduidingen op bouwkundige tekeningen conform NEN 2302;
- maatvoering, lijnsoorten en arceringen conform NEN 2302;
- formaat van de tekeningen minimaal A4, conform NEN-ISO 216.

Er wordt dus een kwaliteit gevraagd die redelijkerwijs alleen een bouwkundige of architect kan leveren. Hiermee wordt gestuurd op een hogere kwaliteit van teken- en ontwerpwerk. Over het algemeen komt dat ook de beeldkwaliteit ten goede. Het college ziet deze maatregel als een extra waarborg die nodig is om welstandsvrije gebieden aan te kunnen wijzen.

De kwaliteit van het aangeleverde materiaal (plattegronden, tekeningen, foto's etc.) voor welstandsadvisering door de monumentencommissie moet een goed beeld geven van het bouwplan en de relatie met de omgeving. De monumentencommissie kan zich een goed oordeel vormen als tenminste de volgende zaken worden aangeleverd. Een situatietekening inclusief aansluitende terreinen (minimaal schaal 1 :1000), foto's van de bestaande situatie en de omgeving, bij verbouwingsplannen tevens tekeningen van bestaande plattegronden, doorsneden en gevelaanzichten (minimaal schaal 1:100), tekeningen van de principedetails die verband houden met het uiterlijk van het bouwwerk, kleurenschema's en een materiaallijst. Tevens zijn kopieën van de relevante criteria uit de welstandsnota benodigd. Wanneer het plan een monument betreft, dient de redengevende beschrijving van het monument bij de behandeling van het plan beschikbaar te zijn.

Indien naar de mening van de commissieleden voor een goede beoordeling van alle aspecten een oriëntatie ter plaatse noodzakelijk is, wordt de advisering tot de volgende vergadering aangehouden.

3

DE WELSTANDSCRITERIA

Het formuleren van de aspecten en de daarbij behorende criteria waarop een plan beoordeeld wordt tezamen met het vaststellen van het ambitieniveau voor specifieke gebieden, zal moeten leiden tot meer objectiviteit en een duidelijk toetsingskader voor de welstandscommissie.

Voor de burger ontstaat hiermee meer inzicht in de welstandstoetsing en vooraf meer zekerheid over de haalbaarheid van zijn plannen.

De duidelijkheid die ontstaat met het vaststellen van de beoordelingsaspecten, criteria, en de openbare besluitvorming die daaraan ten grondslag ligt, moet de welstandstoetsing een groter maatschappelijk draagvlak geven.

3.1. Wettelijke basis van het welstandsadvies

Artikel 12 van de Ww 2002 luidt: "Het uiterlijk en de plaatsing van een bouwwerk of standplaats, zowel op zichzelf als in verband met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan, mogen niet in strijd zijn met redelijke eisen van welstand, beoordeeld naar de criteria, bedoeld in art. 12a, eerste lid, onderdeel a."

"Uiterlijk en plaatsing"

Er dient niet alleen te worden gekeken naar de vormgeving van het object, maar ook naar de situering: Staat het op logische wijze op het kavel gesitueerd? Past de plaatsing van het object in deze omgeving of in de ontwikkeling van die omgeving?

"Bouwwerk of standplaats"

Bij woonwagens is geen sprake van een bouwwerk in de zin van de woningwet. Toch is het plaatsen van een woonwagen van invloed op de welstand. De situering en de inrichting van de standplaats vallen door deze formulering toch binnen de reikwijdte van het welstandsadvies.

"Op zichzelf, in verband met de omgeving en de te verwachten ontwikkeling daarvan"

De kern van welstandszorg ligt in het feit dat bouwen een maatschappelijke daad is, die het leven van anderen, de leef- en werkomgeving, beïnvloedt. Het particuliere belang kruist in Nederland vrijwel altijd het algemene of maatschappelijke belang. Elke burger mag van de overheid verwachten dat zij een zorgvuldige afweging van belangen maakt bij het verlenen van vergunningen. Het is in het algemeen belang dat onze leef- en werkomgeving een verzorgd en samenhangend karakter vertoont.

Vandaar dat de welstandsadvisering zich niet kan beperken tot de verschijningsvorm van het bouwwerk op zich, maar ook de relatie van dat bouwwerk met zijn omgeving dient te onderzoeken.

De invloed van bouwen op de omgeving is bovendien vrijwel altijd van lange duur. Het is daarom ook belangrijk een inschatting te maken van de te verwachten ontwikkelingen van de omgeving. Ook de samenhang van verschillende bouwplannen onderling moet kunnen worden beoordeeld. Deze plannen vormen immers elkaars toekomstige omgeving.

"redelijke eisen van welstand"

Met "redelijk" bedoelt de wetgever aan te geven dat plannen getoetst worden op eisen die men redelijkerwijs mag verwachten. Redelijk is dus geen absoluut begrip en heeft niet de betekenis van "gemiddeld". Het is afhankelijk van de omgeving en de te verwachten ontwikkeling daarvan, of de eisen hoog, gemiddeld of laag zullen zijn. Zoals ook verderop in tekst zal worden uitgelegd kan van een plan dat zich onderscheidt van zijn omgeving in redelijkheid verwacht worden dat het aan hoge architectonische en stedenbouwkundige eisen voldoet. Het ambitieniveau wordt door de ontwikkelaars van het bouwplan zelf immers al hoog gelegd.

"beoordeeld naar de criteria, bedoeld in art. 12a, eerste lid, onderdeel a"

Deze zinsnede is toegevoegd aan de oorspronkelijke wetstekst, en vormt de basis voor deze welstandsnota. Gemeenten worden hiermee verplicht de criteria voor de welstandsadvisering vast te leggen in een gemeentelijke beleidsnota. Artikel 12 a, lid 1, onderdeel a luidt immers:

"De gemeenteraad stelt een welstandsnota vast inhoudende beleidsregels waarin in ieder geval de criteria zijn opgenomen die burgemeester en wethouders toepassen bij hun beoordeling of het uiterlijk en de plaatsing van

een bouwwerk of standplaats, waarop de aanvraag om bouwvergunning betrekking heeft, in strijd is met redelijke eisen van welstand.”

3.2. Een samenhangend stelsel van criteria

Een gemeentelijk welstandsbeleid bevat de welstandsaspecten en de criteria waaraan bouwplannen in die gemeente worden getoetst. In principe kan elke gemeente zijn eigen criteria hanteren, zolang dit wordt gedragen door de gemeenteraad. Als het gaat om de karakteristieken die de gemeente haar eigen identiteit verlenen is dat een goede zaak. Het specifieke karakter van een gemeente is echter in het algemeen vooral regiogebonden (denk aan nederzettingsstructuur), en wordt voor het overige door enkele karakteristieke gebouwen of ensembles bepaald. Een groot deel van het grondgebied omvat bebouwing zonder specifiek plaatselijke kenmerken. Voorts bestaat het bouwen in Nederland voor een groot deel uit (standaard-)objecten: kleine gebouwen, verbouwingen en uitbreidingen, waarvoor een maatschappelijk geaccepteerd scala aan oplossingen en vormen is ontwikkeld, en waarvoor objectieve, meetbare criteria op te stellen zijn. Het is dus logisch dat de welstandsnota een samenhangend stelsel van criteria zal bevatten onderverdeeld in drie hoofdgroepen:

- algemene criteria
- gebiedscriteria
- objectcriteria

De algemene criteria en de objectcriteria behandelen aspecten die niet gebiedsgebonden zijn, de gebiedscriteria zullen van gemeente tot gemeente verschillen, en zullen gekoppeld zijn aan specifieke gebieden binnen de gemeente.

Met het vaststellen van de criteria zal de welstandstoetsing objectiever worden. Echter niet alle aspecten van het bouwen zijn op basis van volledig geobjectiveerde criteria te toetsen. Architectuur laat zich niet vangen in louter meetbare eigenschappen. Vandaar dat de toetsing van bouwplannen ook in de toekomst door een onafhankelijke commissie moet plaatsvinden. De toetsing kan wel inzichtelijker worden door:

de algemene criteria te expliciteren: deze algemene architectonische criteria worden toegepast in het geval een plan niet of niet volledig voldoet of kan voldoen aan de gebiedscriteria.

de kenmerkende waarden van een gebied te omschrijven (gebiedsgerichte criteria): met welke gebiedsgebonden aspecten moet bij de ontwikkeling van bouwplannen rekening worden gehouden? Hoeveel vrijheid is er om daarvan af te wijken?

Een gebiedscriterium is de beschrijving van de vergelijking van het planaspect met de maten, marges of hoedanigheid van de overeenkomstige gebiedskarakteristiek. Bij de beoordeling wordt getoetst of het planaspect voldoet aan die vergelijking. (zie 3.4.)

het ambitieniveau van de gemeente voor het specifieke gebied vast te stellen (welstandsniveau): hoe waardevol is het gebied en hoe kwetsbaar? Wat zijn de toekomstplannen van de gemeente met het gebied?
Het welstandsniveau is de mate waarin de aspectgroepen relevant geacht worden voor de planbeoordeling. (zie tabel 3.3.6.)

standaardregels (objectcriteria) op te stellen voor veel voorkomende, kleine plannen: de aanvrager kan zich zo vooraf duidelijkheid verschaffen over

de haalbaarheid van zijn plan. Dit is feitelijk een formalisering en uniformering van een bestaande praktijk bij veel welstandscommissies. **een excessenregeling te formuleren** die criteria bevat die te maken hebben met de aanschrijvingsmogelijkheid van B en W indien een bouwwerk in ernstige mate in strijd is met redelijke eisen van welstand (Ww 2002 art 19).

Samenhang van de criteria

Bouwaanvragen in een bepaald gebied worden met behulp van de beschreven gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen en op basis van het vastgestelde niveau beoordeeld.

Voor de beoordeling van standaardbouwopgaven en kleine bouwwerken in dit gebied wordt gebruik gemaakt van de Objectbibliotheek (zie hoofdstuk 6. object criteria) en het vastgestelde niveau.

Bouwwerken die niet met de gebiedscriteria en de objectcriteria te adviseren zijn omdat zij daarvan zowel functioneel als morfologisch te veel afwijken worden beoordeeld aan de hand van de algemene welstandscriteria (zie hoofdstuk 4). Het gaat dan immers om de vraag of dit te realiseren bouwwerk door zijn bijzondere verschijningsvorm een bijdrage levert aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving.

3.3. Welstandsniveaus

Na de inventarisatie van de ruimtelijk-morfologisch samenhangende gebieden en een globale waardebeoordeling is voor alle gebieden een ruimtelijk ambitieniveau vastgesteld. Dit ambitieniveau bepaalt de aard en de intensiteit waarmee de bouwplannen aan de diverse criteria zullen worden getoetst. Afhankelijk van de waarde en gevoeligheid van het gebied en de betekenis voor het aanzien van de openbare ruimte kan voor dat gebied een hoog (niveau 1), normaal (niveau 2), laag (niveau 3) of welstandsvrij (niveau 4) welstandsniveau vastgesteld worden. Afhankelijk van het niveau worden de beoordelingsaspecten streng, kritisch, licht of niet gehanteerd. In het algemeen geldt: Hoe waardevoller de gebiedskarakteristiek, hoe hoger het welstandsniveau.

3.3.1. Niveau 1

Onder dit niveau vallen de gebieden waar het beschermd stadsgezicht Woudrichem van toepassing is en alle monumenten. Het welstandsniveau dat wordt nagestreefd is hoog, dat uit zich in de opgenomen beoordelingsaspecten en criteria. De monumentencommissie zal hierover adviseren.

3.3.2. Niveau 4

In gebieden met niveau 4 worden plannen niet getoetst aan redelijke eisen van welstand. De gemeente Woudrichem heeft er voor gekozen om de gebieden die behoorden bij de welstandsniveaus 1,2 en 3, met uitzondering van het beschermd stadsgezicht en de monumenten, aan te wijzen als welstandsvrij zodat er geen welstandstoets plaatsvindt. Wel geldt hier de excessenregeling (zie 3.6 : excessenregeling). Bouwplannen worden in deze gebieden overigens wel aan alle andere voorschriften getoetst, zoals het bouwbesluit, bouwverordening en het bestemmingsplan, waarin zaken als rooilijnen, goot- en nokhoogte kunnen worden vastgelegd.

3.3.3. Toepassing van de welstandsniveaus

Om de niveaus in praktijk te kunnen toepassen is het noodzakelijk de welstandsniveaus te koppelen aan de beoordelingsaspecten. In het hierna

volgende is een schematisch overzicht gegeven van alle beoordelingsaspecten. In een tabel zijn deze elementen afgezet tegen de welstandsniveaus. Hieruit valt af te leiden welke aspecten bij welk niveau kritisch, normaal, of licht getoetst worden aan de bij 3.4 vermelde criteria.

3.3.4. Tabel welstandsniveaus

Aspectgroepen	beoordelingsaspecten	niveau 1 hoog	niveau 4 vrij
A hoofdaspecten	Plaatsing / situering		
	massavorm		
	gevelopbouw		
	materiaal (hoofdvlakken)		
	kleur (hoofdvlakken)		
B deelaspecten	compositie massa- onderdelen		
	gevelindeling		
	vormgeving gevelelementen		
C detailaspecten	materialen (onderdelen)		
	kleuren (onderdelen)		
	detailering (onderdelen)		

streng: Alle beoordelingsaspecten van deze aspectgroep moeten voldoen aan de criteria die onder 3.4 beschreven zijn. Afwijkingen van deze criteria zijn slechts mogelijk wanneer het plan een overduidelijke meerwaarde voor de omgeving krijgt. Een afwijking heeft een zorgvuldige motivering van de welstandscommissie.

kritisch: De meeste beoordelingsaspecten van deze aspectgroep moeten voldoen aan de criteria die onder 3.4 beschreven zijn. Afwijkingen van deze criteria zijn mogelijk mits goed gemotiveerd en mits er geen afbreuk aan de kwaliteit van de omgeving wordt gedaan.

niet: Het plan wordt op geen enkel beoordelingsaspect van deze aspectgroep preventief getoetst. Alleen bij excessen kan repressief getoetst worden.

Opmerking: de verschillende "vrijheidsgraden" hebben alleen betrekking op de welstandstoetsing. Afmetingen e.d. kunnen nog steeds zeer strikt in een bestemmingsplan zijn vastgelegd.

3.4. Beoordelingsaspecten

3.4.1. A hoofdaspecten

Plaatsing / situering

- afstemming van de plaats van het object op de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen.
- afstemming van de plaats van het object op die van de belendingen.
- overeenstemming van de plaats van het object op het kavel met de ruimtelijk-functionele en architectonische opzet van het object.
- wanneer sprake is van meerdere bouwdelen: overeenstemming van de situering van de bouwdelen onderling met de ruimtelijk-functionele en architectonische opzet van het object.

Afwijkingen dienen een positieve bijdrage te leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving*. Bij afwijkingen zal een positief welstandsadvies voorzien moeten zijn van een motivatie.

Massavorm

- afstemming van de massavorm van het object op de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen.
- afstemming van de massavorm van het object op die van de belendingen.
- een evenwichtige compositie van de massavorm van het object
- wanneer sprake is van meerdere bouwdelen: een evenwichtige en samenhangende compositie van de bouwdelen onderling

aandachtspunten:

schaal en maatverhoudingen (bijv. tussen gevelvlak en dakvlak), horizontaliteit-verticiteit, nokrichting en oriëntatie, kapvorm en dakhellingshoek, profielvorm

Afwijkingen dienen een positieve bijdrage te leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving*. Bij afwijkingen zal een positief welstandsadvies voorzien moeten zijn van een motivatie.

Gevelopbouw

- afstemming van de gevelopbouw van het object op de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen.
- afstemming van de gevelopbouw van het object op die van de belendingen.
- een evenwichtige compositie van de gevelopbouw.

aandachtspunten:

verhouding tussen verschillende gevelvlakken, open-dicht-verhouding

Afwijkingen dienen een positieve bijdrage te leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving*. Bij afwijkingen zal een positief welstandsadvies voorzien moeten zijn van een motivatie.

Materialen en kleuren hoofdvlakken

- afstemming van de materialen en kleuren van de hoofdvlakken op de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen.
- afstemming van de materialen en kleuren van de hoofdvlakken op die van de belendingen.
- consistente toepassing van materialen en kleuren van de hoofdvlakken in dienst van de architectonische expressie van massavorm en gevelopbouw.
- evenwicht en samenhang in de materiaal- en kleurtoepassing op zich.

Afwijkingen dienen een positieve bijdrage te leveren aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Bij afwijkingen zal een positief welstandsadvies voorzien moeten zijn van een motivatie.

** Om te grote contrasten met bestaande omgeving te voorkomen kan er in het algemeen slechts van een aspect tegelijk worden afgeweken. Welstandshalve kunnen er, bij een van de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen afwijkend bouwplan, nadere eisen gesteld worden t.a.v. situering, voor zover passend binnen het bestemmingsplan.*

3.4.2. B Deelaspecten

Compositie massa-onderdelen (geledingen)

- afstemming van de compositie van de massa-onderdelen op de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen.
- afstemming van de compositie van de massa-onderdelen op de belendingen.
- evenwichtige verhouding van massa-onderdelen tot de hoofdmassavorm(en)
- evenwicht en samenhang in de compositie van de massa-onderdelen op zich

aandachtspunten:

structurele verwantschap (kenmerkende massaverhoudingen en hiërarchie), schaal en maat

Gevelindeling

- afstemming van de gevelindeling op de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen.
- afstemming van de gevelindeling op de belendingen.
- evenwicht en samenhang in de gevelindeling op zich

aandachtspunten:

plaatsing gevelelementen in het vlak, open-dicht verhouding, verticaliteit - horizontaliteit hiërarchische verhoudingen tussen gevelelementen onderling

Vormgeving gevelelementen

- afstemming van de vormgeving van de gevelelementen op de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen.
- afstemming van de vormgeving van de gevelelementen op de belendingen.
- vormgeving van de gevelelementen in dienst van de architectonische expressie van het gevelvlak
- evenwicht en samenhang in de vormgeving van de gevelelementen op zich

3.4.3. C Detailspecten

Materialen onderdelen

- afstemming van de materiaalkeuze voor onderdelen op de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen.
- afstemming van de materiaalkeuze voor onderdelen op die van de belendingen.
- consistente materiaalkeuze voor onderdelen in dienst van de architectonische expressie van het object
- evenwicht en samenhang in de materiaalkeuze voor onderdelen op zich.

Kleuren onderdelen

- afstemming van de kleurkeuze voor onderdelen op de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen.
- afstemming van de kleurkeuze voor onderdelen op die van de belendingen.

- consistente kleurkeuze voor onderdelen in dienst van de architectonische expressie van het object
- evenwicht en samenhang in de kleurkeuze voor onderdelen op zich.

Detailering onderdelen

- afstemming van de detailering van onderdelen op de gebiedskarakteristiek of de beeldkwaliteitseisen.
- afstemming van de detailering van onderdelen op die van de belendingen.
- consistente detailering van onderdelen in dienst van de architectonische expressie van het object
- evenwicht en samenhang in de detailering van onderdelen op zich.

3.5. Monumenten en welstandscriteria

Voor bouwplannen op, aan of bij **beschermde** monumenten vormt in **beginsel** de redengevende beschrijving van het monument het welstandscriterium. Alle monumenten worden vermeld in de gebiedsbeschrijving. Monumenten vormen niet zelden een uitzondering in hun omgeving. Ze hebben vaak specifieke vormen en stijlkenmerken, die afwijken van de gebiedskarakteristiek. Beschermde stads- en dorpsgezichten zullen meestal al als een apart gebied zijn beschreven en onder het hoogste welstandsniveau vallen. Voor deze gebieden zal de redengevende beschrijving meestal als basis voor het opstellen van de gebiedsgerichte criteria zijn gehanteerd.

3.6. Excessenregeling

Volgens artikel 19 Ww 2002 kunnen burgemeester en wethouders de eigenaar van een bouwwerk dat 'in ernstige mate in strijd is met redelijke eisen van welstand' aanschrijven om die strijdigheid op te heffen. Criteria hiervoor moeten in de welstandsnota zijn opgenomen. De excessenregeling is niet bedoeld om de plaatsing van het bouwwerk tegen te gaan. Voor de gemeente geldt het criterium dat er bij ernstige strijdigheid met redelijke eisen van welstand sprake moet zijn van een exces, dat wil zeggen een buitensporigheid in het uiterlijk die ook voor niet-deskundigen evident is. Het gaat hierbij dus om zaken waaraan mensen zich ergeren en dit kenbaar maken bij het college van B&W. Vaak heeft dit betrekking op het onbruikbaar maken van bouwwerken, ernstig verval van bouwwerken, het ontkennen of vernietigen van architectonische bijzonderheden bij aanpassing van een bouwwerk, armoedig materiaalgebruik, toepassing van felle of contrasterende kleuren, te opdringerige reclames of een te grove inbreuk op wat in de omgeving gebruikelijk is (zie hoofdstuk 5). Het zal duidelijk zijn dat in een gebied waarvoor een hoog niveau is vastgesteld er eerder sprake kan zijn van een exces dan in een gebied dat welstandsvrij is verklaard.

In de welstandsvrije gevallen wordt ervan uitgegaan dat de ontwerpers in opdracht van de eigenaren van de aanwezige percelen hun verantwoordelijkheid kennen op het punt van beeldvorming van hun pand naar het openbare gebied alsmede naar de belangen van bewoners van aangrenzende percelen. Ingediende bouwaanvragen worden gepubliceerd in het plaatselijk weekblad en kunnen door een ieder worden ingezien. Indien de gemeente verontrustende signalen (mondeling of schriftelijk) bereiken vanuit de omgeving over een voorgenomen bouwplan zal de gemeente een gesprek entameren waarin de opdrachtgever en architect in kennis worden gesteld van deze signalen. Het in redelijkheid te verwachten beeld wordt besproken. Vervolgens wordt verwacht dat opdrachtgever en architect hun plan (wellicht slechts op onderdelen) aanpassen.

Het gemeentebestuur wenst ook in te zetten op een aanschrijvingsmogelijkheid ex artikel 19 van de Woningwet. Dat wil zeggen dat eigenaren van bouwwerken die in ernstige mate in strijd zijn met redelijke eisen van welstand op grond van algemene criteria door B&W een aanschrijving kunnen krijgen tot het binnen een nader te bepalen termijn opheffen van die strijdigheid.

4.

ALGEMENE CRITERIA

De algemene welstandscriteria die in deze paragraaf worden genoemd, richten zich op de zeggingskracht en het vakmanschap van het architectonisch ontwerp en zijn terug te voeren op vrij universele kwaliteitsprincipes. De algemene welstandscriteria liggen (haast onzichtbaar) ten grondslag aan elke planbeoordeling. De algemene criteria bestaan uit een uiteenzetting van algemene architectonische begrippen en aspecten waarmee kwaliteit (of het gebrek aan kwaliteit) kan worden omschreven. De algemene architectonische begrippen komen voort uit de notitie die de toenmalige rijksbouwmeester, dhr. Tj. Dijkstra, in 1985 heeft uitgebracht onder de titel "*Architectonische kwaliteit, een notitie over architectuurbeleid*". Ze vormen het begrippenkader en zijn als het ware het gereedschap van de welstandscommissie bij de argumentatie van het welstandsadvies.

4.1. Toepassing algemene criteria

In bijzondere situaties wanneer de gebiedsgerichte en de objectgerichte welstandscriteria ontoereikend zijn, kan het nodig zijn expliciet terug te grijpen op de algemene welstandscriteria.

Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer een bouwplan slaafs de gebiedsgerichte beschrijvingen en gebiedsgerichte welstandscriteria volgt zonder daar enige inspiratie aan te ontfen. Een dergelijk bouwplan voegt weinig toe aan die omgeving. Het is alleen meer van hetzelfde en het bouwwerk zelf blijft zo onder de maat dat het zijn omgeving negatief zal beïnvloeden. Ook wanneer een bouwplan afwijkt van de bestaande of toekomstige omgeving maar door bijzondere schoonheid wél aan redelijke eisen van welstand voldoet, kan worden teruggerepen op de algemene welstandscriteria. De welstandscommissie kan burgemeester en wethouders in zo'n geval gemotiveerd en schriftelijk adviseren af te wijken van de gebiedsgerichte en objectgerichte welstandscriteria. In praktijk betekent dit dat het betreffende plan alleen op grond van de algemene welstandscriteria wordt beoordeeld en dat de bijzondere schoonheid van het plan met deze criteria overtuigend kan worden aangetoond. Het niveau van 'redelijke eisen van welstand' ligt dan uiteraard hoog, het is immers redelijk dat er hogere eisen worden gesteld aan de zeggingskracht en het architectonisch vakmanschap naarmate een bouwwerk zich sterker van zijn omgeving onderscheidt.

4.2. Beoordelingsaspecten en criteria

4.2.1. *Relatie tussen vorm, gebruik en constructie*

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat de verschijningsvorm een relatie heeft met het gebruik ervan en de wijze waarop het gemaakt is, terwijl de vormgeving daarnaast ook zijn eigen samenhang en logica heeft.

Een bouwwerk wordt primair gemaakt om te worden gebruikt. Hoewel het welstandstoezicht slechts is gericht op de uiterlijke verschijningsvorm, kan de vorm van het bouwwerk niet los worden gedacht van de eisen vanuit het gebruik en de mogelijkheden die materialen en technieken bieden om een doelmatige constructie te maken. Gebruik en constructie staan aan de wieg van iedere vorm. Daarmee is nog niet gezegd dat de vorm altijd ondergeschikt is aan het gebruik of de constructie. Ook wanneer andere aspecten dan gebruik en constructie de vorm tijdens het ontwerpproces gaan domineren, mag worden verwacht dat de uiteindelijke verschijningsvorm een begrijpelijke relatie houdt met zijn oorsprong. Daarmee is tegelijk gezegd dat de verschijningsvorm méér is dan een rechtstreekse optelsom van gebruik en constructie. Er zijn daarnaast andere factoren die hun invloed kunnen hebben zoals de omgeving en de associatieve betekenis van de vorm in de sociaal-culturele context. Maar als de vorm in tegenspraak is met het gebruik en de constructie dan verliest zij daarmee aan begrijpelijkheid en integriteit.

4.2.2. *Relatie tussen bouwwerk en omgeving*

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat het een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van de openbare (stedelijke of landschappelijke) ruimte. Daarbij worden hogere eisen gesteld naarmate de openbare betekenis van het bouwwerk of van de omgeving groter is.

Bij het oprichten van een gebouw is sprake van het afzonderen en in bezit nemen van een deel van de algemene ruimte voor particulier gebruik. Gevels en volumes vormen zowel de externe begrenzing van de gebouwen als ook de wanden van de openbare ruimte die zij gezamenlijk bepalen. Het gebouw is een particulier object in een openbare context, het bestaansrecht van het gebouw

ligt niet in het eigen functioneren alleen maar ook in de betekenis die het gebouw heeft in zijn stedelijke of landschappelijke omgeving. Ook van een gebouw dat contrasteert met zijn omgeving mag worden verwacht dat het zorgvuldig is ontworpen en de omgeving niet ontkent. Waar het om gaat is dat het gebouw een positieve bijdrage levert aan de kwaliteit van de omgeving en de te verwachten ontwikkeling daarvan.

Over de wijze waarop dat bij voorkeur zou moeten gebeuren kunnen de gebiedsgerichte welstandscriteria duidelijkheid verschaffen.

4.2.3. *Betekenenissen van vormen in de sociaal-culturele context*

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat verwijzingen en associaties zorgvuldig worden gebruikt en uitgewerkt, zodat er concepten en vormen ontstaan die bruikbaar zijn in de bestaande maatschappelijke realiteit.

Voor vormgeving gelden in iedere cultuur bepaalde regels, net zoals een taal zijn eigen grammaticale regels heeft om zinnen en teksten te maken. Die regels zijn geen wetten en moeten ter discussie kunnen staan. Maar als ze worden verhaspeld of ongeïnspireerd gebruikt, wordt een tekst verwarrend of saai. Precies zo wordt een bouwwerk verwarrend of saai als de regels van de architectonische vormgeving niet bewust worden gehanteerd.

Als vormen regelmatig in een bepaald verband zijn waargenomen krijgen zij een zelfstandige betekenis en roepen zij, los van gebruik en constructie, bepaalde associaties op. Pilasters in classicistische gevels verwijzen naar zuilenstructuren van tempels, transparante gevels van glas en metaal roepen associaties op met techniek en vooruitgang.

In iedere bouwstijl wordt gebruik gemaakt van verwijzingen en associaties naar wat eerder of elders reeds aanwezig was of naar wat in de toekomst wordt verwacht. De kracht of de kwaliteit van een bouwwerk ligt echter vooral in de wijze waarop die verwijzingen en associaties worden verwerkt en geïnterpreteerd binnen het kader van de actuele culturele ontwikkelingen, zodat concepten en vormen ontstaan die bruikbaar zijn in de bestaande maatschappelijke realiteit. Zorgvuldig gebruik van verwijzingen en associaties betekent onder meer dat er een bouwwerk ontstaat dat integer is naar zijn tijd doordat het op grond van zijn uiterlijk in de tijd kan worden geplaatst waarin het werd gebouwd of verbouwd. Bij restauraties is sprake van herstel van elementen uit het verleden, maar bij nieuw- of verbouw in bestaande (monumentale) omgeving betekent dit dat duidelijk moet zijn wat authentiek is en wat nieuw is toegevoegd. Een ontwerp kan worden geïnspireerd door een bepaalde tijdsperiode, maar dat is iets anders dan het imiteren van stijlen, vormen en detailleringen uit het verleden.

Associatieve betekenissen zijn van groot belang om een omgeving te 'begrijpen' als beeld van de tijd waarin zij is ontstaan, als verhaal van de geschiedenis, als representant van een stijl. Daarom is het zo belangrijk om ook bij nieuwe bouwplannen zorgvuldig met stijlvormen om te gaan, zij vormen immers de geschiedenis van de toekomst.

4.2.4. *Evenwicht tussen helderheid en complexiteit*

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat er structuur is aangebracht in het beeld, zonder dat de aantrekkingskracht door simpelheid verloren gaat.

Een belangrijke eis die aan een ontwerp voor een gebouw mag worden gesteld is dat er structuur wordt aangebracht in het beeld. Een heldere structuur biedt

houvast voor de waarneming en is bepalend voor het beeld dat men vasthoudt van een gebouw. Symmetrie, ritme, herkenbare maatreeksen en materialen maken het voor de gemiddelde waarnemer mogelijk de grote hoeveelheid visuele informatie die de gebouwde omgeving geeft, te reduceren tot een bevattelijk beeld.

Het streven naar helderheid mag echter niet ontaarden in simpelheid. Een bouwwerk moet de waarnemer blijven prikkelen en intrigeren en zijn geheimen niet direct prijsgeven. Er mag best een beheerst beroep op de creativiteit van de voorbijganger worden gedaan. Van oudsher worden daarom helderheid en complexiteit als complementaire begrippen ingebracht bij het ontwerpen van bouwwerken. Complexiteit in de architectonische compositie ontstaat vanuit de stedenbouwkundige eisen en het programma van eisen voor het bouwwerk. Bij een gebouwde omgeving met een hoge belevingswaarde zijn helderheid en complexiteit tegelijk aanwezig in evenwichtige en spanningsvolle relatie.

4.2.5. *Schaal en maatverhoudingen*

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat het een samenhangend stelsel van maatverhoudingen heeft dat beheerst wordt toegepast in ruimtes, volumes en vlakverdelingen.

Ieder bouwwerk heeft een schaal die voortkomt uit de grootte of de betekenis van de betreffende bouwopgave. Grote bouwwerken kunnen uiteraard binnen hun eigen grenzen geleed zijn maar worden onherkenbaar en ongeloofwaardig als ze er uitzien alsof ze bestaan uit een verzameling losstaande kleine bouwwerken.

De maatverhoudingen van een bouwwerk zijn van groot belang voor de belevingswaarde ervan, maar vormen tegelijk één van de meest ongrijpbare aspecten bij het beoordelen van ontwerpen. De waarnemer ervaart bewust of onbewust de maatverhoudingen van een bouwwerk, maar *wáá*rom de maatverhoudingen van een bepaalde ruimte aangenamer, evenwichtiger of spannender zijn dan die van een andere, valt nauwelijks vast te stellen.

Duidelijk is dat de kracht van een compositie groter is naarmate de maatverhoudingen een sterkere samenhang en hiërarchie vertonen. Mits bewust toegepast kunnen ook spanning en contrast daarin hun werking hebben.

De afmetingen en verhoudingen van gevelelementen vormen tezamen de compositie van het gevelvlak. Hellende daken vormen een belangrijk element in de totale compositie. Als toegevoegde elementen (zoals een dakkapel, een aanbouw of een zonnecollector) te dominant zijn ten opzichte van de hoofdmassa en/of de vlakverdeling, verstoren zij het beeld niet alleen van het object zelf maar ook van de omgeving waarin dat is geplaatst.

4.2.6. *Materiaal, textuur, kleur en licht*

Van een bouwwerk dat voldoet aan redelijke eisen van welstand mag worden verwacht dat materiaal, textuur, kleur en licht het karakter van het bouwwerk zelf ondersteunen en de ruimtelijke samenhang met de omgeving of de te verwachten ontwikkeling daarvan duidelijk maken.

Door middel van materialen, kleuren en lichttoetreding krijgt een bouwwerk uiteindelijk zijn visuele en tactiele kracht: het wordt zichtbaar en voelbaar. De keuze van materialen en kleuren is tegenwoordig niet meer beperkt tot wat lokaal aan materiaal en ambachtelijke kennis voorhanden is. Die keuzevrijheid maakt de keuze moeilijker en het risico van een onsamenhangend beeld groot.

Als materialen en kleuren teveel los staan van het ontwerp en daarin geen ondersteunende functie hebben maar slechts worden gekozen op grond van decoratieve werking, wordt de betekenis ervan toevallig en kan de materiaal- en kleurkeuze afbreuk doen aan de zeggingskracht van het bouwwerk. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer het gebruik van materialen en kleuren geen ondersteuning geeft aan de architectonische vormgeving of wanneer het gebruik van materialen en kleuren een juiste interpretatie van de aard en de ontstaansperiode van het bouwwerk in de weg staat.

5.

GEBIEDSCRITERIA

De gebiedsgerichte criteria bestaan uit een beschrijving van de beeldkarakteristiek van de verschillende gebieden in de gemeente, een waardebeoordeling daarvan en, daaraan gekoppeld, een vaststelling van het welstandsniveau. De beeldkarakteristiek wordt per kenmerkend deelgebied beschreven. In de waardebeoordeling wordt aangegeven welke gebiedsgebonden kenmerken zodanig waardevol zijn dat ze dienen te worden gerespecteerd of beschermd. Het welstandsniveau geeft aan hoe intensief er door de welstandscommissie in een bepaald gebied getoetst wordt.

In dit hoofdstuk is het ook mogelijk beleidslijnen op te nemen met betrekking tot specifieke gebieds- of regiogebonden bouwwerken, zoals boerderijtypen of molens.

5.1. Afstemming vormgeving en presentatie gebiedsgericht beleid

Om in de rayoncommissies van Welstandsзорг Noord-Brabant op een efficiënte wijze met de gemeentelijke welstandsnota's te kunnen werken is een uniforme aanpak voor de ontwikkeling en uitwerking van het gebiedsgerichte beleid ten zeerste gewenst. De gehanteerde systematiek is dus in het gehele werkgebied gelijk gehouden.

5.2. Gebiedsgericht beleid.

Bureau Royal Haskoning heeft voor de gemeente Woudrichem het gebiedsgericht beleid ontwikkeld. De desbetreffende stukken maken onderdeel uit van de welstandsnota en treft u hierbij aan.

5.3. Gebiedstyperingen hoofdgroepen subgroepen

Vanuit de vaststelling dat er bij elke gemeente min of meer sprake is van een aantal dezelfde gebieden met dezelfde gebiedsomschrijvingen en gebiedstyperingen is landelijk een onderscheid gemaakt in een 5-tal gebiedshoofdgroepen:

- Historisch gegroeide gebieden
- Planmatig ontworpen gebieden
- Bedrijvengebieden
- Groene gebieden
- Gebieden met bijzondere bebouwingsthema's

Deze hoofdgroepen zijn elk weer worden onderverdeeld in een aantal subgroepen. Voor de te onderscheiden gebieden is een kleurcodering voorgesteld.

Welstandskarten en gebiedsbeschrijving

Voor het gemeentelijk grondgebied zijn welstandskarten gemaakt.

Op meer gedetailleerde karten zijn deze hoofdgroepen uitgesplitst naar de subgroepen.

Elke subgroep is beschreven. De beschrijvingen zijn geïllustreerd met relevant fotomateriaal.

5.4. Gebiedscriteria en welstandsniveau

Criteria

Vervolgens zijn de waarden van het gebied beschreven, en aangegeven in hoeverre deze bescherming behoeven. Ook storende elementen zijn omschreven. Uit deze waardebeoordeling volgt het vaststellen van de gebiedsgerichte criteria voor nieuw- en verbouw in dit gebied.

Welstandsniveau

Van elk gebied is op basis van de aanwezige kwaliteit het gewenste welstandsniveau vastgesteld en op de detailkarten aangegeven.

Alle plannen in dat gebied zullen op het vastgestelde niveau aan de gebiedsgerichte criteria worden getoetst.

Toepassing deel B van de welstandsnota

Conform de besluiten die het college/de raad hebben genomen over de aangepaste welstandsniveaus zijn alleen de criteria geldend voor monumenten en het beschermd stadsgezicht van toepassing. De overige criteria worden door de raad buiten werking gesteld.